

Беновська Л. Я.,
канд. екон. наук, старший дослідник,
старший науковий співробітник
Карвацький Р. В.,
аспірант,
ДУ «Інститут регіональних досліджень
ім. М. І. Долишнього НАН України», м. Львів

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ: БЮДЖЕТНІ АСПЕКТИ

Серед основних завдань регіональної політики є усунення надмірної соціально-економічної диференціації розвитку територій та пошук механізмів вирівнювання та стимулювання їх розвитку. Під час війни спостерігається поглиблення соціально-економічної диференціації не лише міжрегіональної, що зумовлено різними можливостями розвитку в залежності від віддаленості до лінії фронту, але і внутрірегіональної.

Виклад основного матеріалу. Диференціація розвитку територій проявляється через асиметрії розвитку. Під асиметрією ми розуміємо поняття, що відображає наявне в об'єктивному світі порушення порядку, рівноваги, відносної стійкості, пропорційності і домірності між окремими частинами цілого, пов'язане зі зміною, розвитком і організаційною перебудовою [1]. Розрізняють різні види асиметрій, бюджетні, соціальні, організаційні та інші.

Бюджетні асиметрії є наслідком нерівномірного формування фінансово-економічного потенціалу та акумулювання фінансових ресурсів до бюджетів територіальних громад. Вони виявляються у нерівномірності фінансової спроможності територіальних громад та здатності формувати доходи та фінансувати видатків місцевих бюджетів.

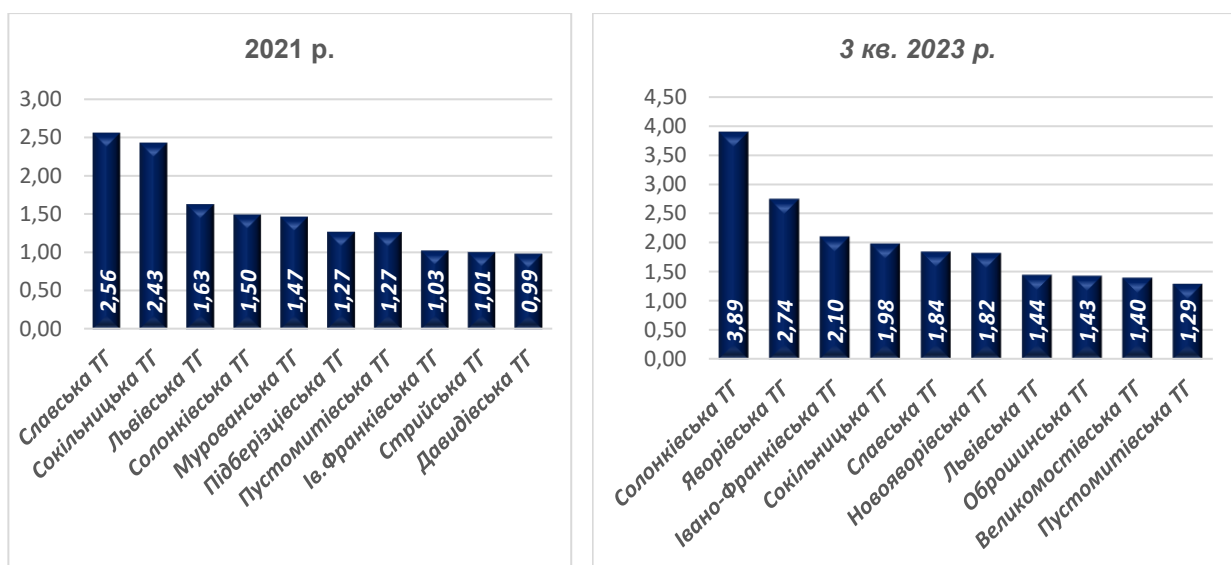


Рис. 1. ТОП-10 лідерів територіальних громад Львівської області за індексом податкоспроможності за доходами загального фонду без трансфертів

Основним показником фінансової спроможності місцевих бюджетів, який характеризує фінансові спроможність місцевих бюджетів та є визначальним при розподілі міжбюджетних трансфертів з державного бюджету є індекс податкоспроможності. Посилення залежності індексу податкоспроможності від надходжень ПДФО з грошового забезпечення військовослужбовців сприяло зміні позицій лідерів рейтингів податкоспроможності територіальних громад Львівської області (рис.1).

У 2023 році порівняно з 2021 роком середній індекс податкоспроможності місцевих бюджетів Львівської області зріс з 1,0322 до 1,2275. Відбулось зростання, з одного боку, кількості місцевих бюджетів з низькою податкоспроможністю (менше 0,5), а з іншого – зростання кількості бюджетів з податкоспроможністю більше 1,2, що свідчить про посилення асиметричності розвитку територіальних громад в умовах війни.

У Львівській області більше 40 % місцевих бюджетів (30 одиниць) мають індекс податкоспроможності нижче 0,5 одиниць, що ускладнює не лише їх інвестиційних розвиток, але і в спроможність забезпечити надання якісних послуг соціальної, житлово-комунальної сфери. Оскільки індекс податкоспроможності місцевих бюджетів територіальних громад використовується для визначення обсягів дотацій та субвенцій з державного бюджету, це суттєво відобразиться на рівні базової, додаткової дотацій, що отримують територіальні громади з державного бюджету.

Подолання внутрірегіональних бюджетних диференціацій розвитку потребує проведення виваженої регіональної політики, спрямованої на зменшення диспропорцій соціально-економічного розвитку та подальше сприяння реформам децентралізації зі своєчасним реагуванням на загрози та нові виклики зумовлені війною.

Список використаних джерел

1. Бутенко А. І., Шлафман Н. Л., Бондаренко О. В. Подолання асиметрій в податковій системі України. Економічний вісник Донбасу. 2016. № 3(45). С. 121-129.